

دوره کوتاه مدت آموزشی برای مطبوعات کودک و نوجوان؛ توفیق نسبی در اولین تجربه

نسترن ظفراردلان

زیستن در عصر ارتباطات، گسترش دامنه خانواده مطبوعات و شمار روزافزون نشریات، تخصصی شدن را می طلبد. در این بین نیاز به آموزش های تکمیلی به صورت برگزاری دوره های کوتاه مدت برای تبادل اطلاعات، دستیابی به شیوه های آموزشی نوین و گام برداشتن همپای سایر کشورها، حقیقتی است انکارناپذیر.

حساس بودن مقوله مطبوعات کودک و نوجوان با در نظر گرفتن ۲۰ میلیون مخاطب در رده های مختلف سنی و آگاهی از نبود روزنامه نگار متخصص، روزنامه نگاری در این عرصه را با مشکلی جدی مواجه ساخته است.

از زمان انتشار اولین نشریه کودک و نوجوان تا چند سال گذشته هیچ کس ضرورت روزنامه نگاری ویژه کودک و نوجوان، روزنامه نگار متخصص و دوره های آموزشی را مورد توجه قرار نداده بود.

امروزه مطبوعات کودک و نوجوان

ایران، بخش قابل توجهی از خانواده مطبوعات و گروه نشریات تخصصی را شامل می شوند. آنها با طی ۷۰ سال - از عمر ۱۶۰ ساله تاریخ مطبوعات ایران - به امروز رسیده اند تا چشم انداز فردا را نیز رقم زنند.

قریب به اتفاق دست اندرکاران و روزنامه نگاران معتقدند، مسؤلیت روزنامه نگار کودک و نوجوان به مراتب سنگین تر از مسؤلیت روزنامه نگاری برای بزرگسالان است. روزنامه نگار بزرگسال شاغل در مطبوعات کودک و نوجوان، برای مخاطبی می نویسد که ممکن است نصفِ قد او را داشته باشد. مخاطبی که ساده فکر می کند، ساده می بیند، دنیای خاص خود را دارد و هنوز وارد دنیای هزار توی هزار رنگ بزرگسالان نشده است. مخاطبی که اگر ۹ ساله باشد یا ۱۶ ساله، سطح درک و عطش اطلاعاتی اش فرق می کند و می خواهد پاسخ نیازهایش را از نشریه اش جو یا شود. این مسایل و مواردی از این دست

بیانگر این دو واقعیت است که مطبوعات کودک و نوجوان ما با سؤالات اساسی و صورت مسأله ای مبهم مواجه اند که هنوز پاسخی برای آن یافت نشده است. اما در بهار سال ۱۳۷۷ همزمان با پنجمین جشنواره مطبوعات، در حالی که سالن نشریات کودک و نوجوان بازدیدکننده و مخاطب واقعی خود را نیافته بود، درج یک آگهی در روزنامه ها، مطبوعاتی های کودک و نوجوان را غافلگیر کرد: «دوره کوتاه مدت آموزش تخصصی مطبوعات کودک و نوجوان برگزار می شود.»

متولی این دوره، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها بود که پیشتر دو دوره کوتاه مدت در سال ۷۵ برگزار کرده بود. این دوره ها در زمینه «روزنامه نگاری توسعه با تأکید بر مسایل زنان و جمعیت» به پیشنهاد یونسکو صورت پذیرفت ولی دوره آموزشی مطبوعات کودک و نوجوان از طرح تا اجرا درون سازمان شکل گرفت. عبدالعلی رضایی، رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها در مورد

انگیزه برگزاری دوره مذکور می‌گوید: «در برگزاری دوره کوتاه‌مدت آموزش تخصصی مطبوعات کودک و نوجوان دو نکته را مدنظر داشتیم؛

۱. شمار نشریات کودک و نوجوان که با آمدن روزنامه‌های جدید بیش از پیش رو به افزایش‌اند و چون عادت به مطالعه در سنین پایین می‌تواند گرایش به روزنامه‌خوانی را در سنین بالا افزایش دهد، پس این مسأله، اهمیت فرهنگی برای کل کشور در برداشت.

۲. تاچندی پیش تأکید نشریات کودک و نوجوان بر ادبیات بود و به جنبه‌های حرفه‌ای روزنامه‌نگاری کمتر توجه می‌شد. ما سعی کردیم با راه‌اندازی این دوره، اهمیت جنبه حرفه‌ای مطبوعاتی و کار روزنامه‌نگاری کودک و نوجوان را برجسته کنیم تا پیام‌آفرینان (تولیدکنندگان پیام‌های مطبوعاتی) آمادگی ذهنی و آشنایی لازم نسبت به کار خود و جنبه‌های تخصصی آن را داشته باشند.»

وی افزود: «به‌طور کلی هدف دوره‌های کوتاه‌مدت این است که مهارت و تخصص نیروهای انسانی موجود در مطبوعات را ارتقا دهد.»

از طرح تا اجرا

طراحی دوره‌های آموزشی و برنامه‌ریزی‌های درسی معمولاً براساس تحقیقات از پیش انجام شده و نیازسنجی‌های مرتبط با آمار صورت می‌گیرد در حالی که دوره کوتاه‌مدت آموزش مطبوعات کودک و نوجوان بیشتر براساس یک طرح شخصی انجام پذیرفت.

ستیدعلی کاشفی خوانساری - مسئول گروه مطبوعات کودک و نوجوان در مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها - طراح و برنامه‌ریز این دوره بوده است وی می‌گوید:

«فکر برگزاری دوره تخصصی آموزش مطبوعات کودک و نوجوان کمی قدیمی‌تر از زمان برگزاری این دوره است.

■ بیشتر روزنامه‌نگاران برای عنصر آموزش در حرفه خود اهمیتی قابل نیستند و آن را متکی به تجربه می‌دانند.

■ افرادی که هزینه شرکت در دوره از طریق محل کارشان پرداخت شده بود حضور کم‌رنگ‌تر و غیرفعال نسبت به دیگران داشتند.

جامعه‌شناسی، حقوق، تاریخ، مطبوعات، ادبیات، ارتباطات و ... را تدریس کردند و یا به ارائه تازه‌ترین اطلاعات پرداختند. حجم دروس با توجه به زمان کلاس‌ها بالا بود. این دروس بر چه اساسی طراحی شدند؟

- چون احتمال برگزاری دوره‌ای مشابه را در آینده نزدیک نمی‌دادیم مجبور به برنامه‌ریزی سنگین و به نسبت فشرده شدیم. چراکه آشنایی با مباحث فوق برای کسانی که در حیطه مطبوعات کودک و نوجوان کار می‌کنند ضروری است و این دوره باید تا حد امکان همه موارد قابل پیش‌بینی را پوشش می‌داد. به همین دلیل تا حدودی از دوره کوتاه‌مدت فزاتر رفت. دوره‌های قبلی که در این مرکز برگزار شده بود ۱۶ ساعت بود در صورتی که این دوره به ۶۴ ساعت رسید.

از طرف دیگر این دوره، دوره‌ای نوپا بود با موضوعات و استادان جدید. بیشتر این استادان درسی را با این شرح درس در جایی تدریس نکرده بودند، در واقع این کار، نوعی «آزمون و خطا» بود.

□ گفته می‌شود بعضی کلاس‌ها چندین کاربردی نبودند. گویا در مورد یک کلاس، موضوع تدریس در جلسه اول با جلسه دوم به کلی متفاوت بوده و علامت سؤالی را در ذهن دانشجویان ایجاد کرده بود؟

- در مورد بعضی کلاس‌ها این اشکال وجود داشت چرا که استادان به خوبی توجه نشده بودند و فکر می‌کردند مباحث نظری در بعضی زمینه‌ها به کار مطبوعاتی‌های کودک و نوجوان نمی‌آید در صورتی که ما لازم می‌دانستیم یک سری اطلاعات مقدماتی راجع به هر مقوله به دانشجویان داده شود، به همین

طرح اصلی حدود یک‌سال‌ونیم پیش انجام شد. از ابتدا فکر می‌کردم با دو گروه مختلف شرکت‌کننده روبرو هستیم. اول دست‌اندرکاران مطبوعات کودک و نوجوان که در نشریات مشغول به کارند و اطلاعات علمی در زمینه ارتباطات ندارند. دوم، فارغ‌التحصیلان رشته ارتباطات که با کار در نشریات کودک و نوجوان - از بعد عملی - آشنایی ندارند. به همین دلیل طرح را برای معاونت مطبوعاتی و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان فرستادم.

انتظار می‌رفت «کانون» گروه اول را پوشش دهد و «معاونت مطبوعاتی» گروه دوم را. یک‌سال گذشت و از «کانون» جوابی نیامد. در حالی که معاونت مطبوعاتی وقت، آقای علی‌اکبر اشعری طرح را پذیرفت و صحبت‌های مقدماتی طی چند جلسه انجام شد. حتی با تغییر معاونت مطبوعاتی و ریاست‌مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، وقفه‌ای پیش نیامد و کار دنبال شد.

□ معمولاً طراحی و برنامه‌ریزی دوره‌های آموزشی مستلزم تحقیقات اکتشافی است. گویا در مورد این دوره اینطور نبوده؟

- مسلماً طراحی این دوره مستلزم تحقیقات اکتشافی بود ولی چون هزینه‌ای برای آن در نظر نگرفته بودند، بیشتر با مشورت شخصی انجام شد و ضمن صحبت با کارشناسان و دست‌اندرکاران مطبوعات کودک و نوجوان یک دوره یک ترمه (۳۲ جلسه) به مدت یک ماه‌ونیم طراحی شد.

□ در این دوره ۱۷ مدرس مباحث مختلفی از قبیل روانشناسی،

خاطر این تناقض در گفتار و شیوه تدریس طی دو جلسه پیش آمد.

□ مسأله بعدی به یک دست نبودن شرکت‌کنندگان در دوره برمی‌گردد. اختلاف سطح دانش و معلومات از یک سو و تجربه کاری از سوی دیگر موجب شده بود، استادان در کلاس با دو گروه مختلف مواجه شوند. در این دوره، هم سردبیر حضور داشت هم خبرنگار تازه‌کار و هم کسی که اصلاً در حوزه مطبوعات کودک و نوجوانان کار نکرده بود! به همین ترتیب، مباحث نمی‌توانست برای همه به یک شکل مفید باشد.

– قبول دارم. اگر «کانون» از آن طرح استقبال می‌کرد، شاید این مشکلات پیش

رشته روزنامه‌نگاری مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها همگی می‌توانستند در این دوره شرکت کنند.

□ این دوره با همه کاستی‌ها، گامی مثبت بود. با توجه به ارزیابی و نظرسنجی‌هایی که صورت گرفته آیا احتمال تشکیل دوره‌های تکمیلی در این زمینه وجود دارد؟

– با تمام مشکلاتی که برای برگزاری این دوره داشتیم، هیچ تضمینی برای ادامه آن وجود ندارد، گرچه امیدواریم این تنها یک آغاز باشد.

آنها که آمدند چه گفتند؟

در دوره کوتاه مدت آموزش تخصصی مطبوعات کودک و نوجوان از ۳۳ نفر

■ به نظر می‌رسید اساتید از تلخی‌های قضیه طفره می‌رفتند.

■ قریب به اتفاق شرکت‌کنندگان، فشرده بودن زمان کلاس‌ها را از نقایص آن می‌دانستند.

■ یکی از نکات قابل توجه شنیدن استدلال‌های کارشناسان بود که گفته‌های یکدیگر را نقض می‌کردند.

نمی‌آمد. شاید لازم بود دوره‌ای فقط برای سردبیران مطبوعات کودک و نوجوان برگزار شود. در آن صورت همه یک‌دست بودند. ولی متأسفانه بیشتر روزنامه‌نگاران برای عنصر آموزش در حرفه خودشان اهمیت چندانی قایل نیستند و آن را متکی به تجربه می‌دانند. ما مردمی هستیم که روحیه آموزش نداریم. خیلی‌ها این دوره را بی‌احترامی به خود تلقی کردند و گفتند ما در حد استادی هستیم چه لزومی دارد آموزش ببینیم؟ چون امکان تشکیل کلاس‌های جداگانه وجود نداشت از کلیه افراد در یک کلاس ثبت‌نام به عمل آمد.

سردبیران، دبیران سرویس، خبرنگاران نشریات کودک و نوجوان، فارغ‌التحصیلان رشته ارتباطات و حتی فارغ‌التحصیلان

پسایان رسانندند و از شش نفر دست‌اندرکاران مجلات «آینده‌سازان» و «رشد» فقط یک نفر گواهی پایان دوره را دریافت کرد.

از ۱۱ نفر سردبیر شرکت‌کننده، چهار نفر دوره را ادامه ندادند اما هفت نفر موفق به دریافت گواهی شدند. این چهار نفر نیز از کسانی بودند که هزینه شرکت در دوره از طرف محل کارشان پرداخت شده بود. از سوی دیگر برگزاری این دوره در بین شرکت‌کنندگان، دست‌اندرکاران مطبوعات کودک و نوجوان و روزنامه‌نگاران، دیدگاه‌های متفاوتی را دربرداشت که شاید از مجموعه حرف‌ها و پیشنهادات آنها بتوان راهکارهایی را برای دوره‌های آتی مدنظر داشت:

دکتر رؤیا معتمدنژاد، عضو هیأت علمی دانشکده حقوق دانشگاه علامه طباطبایی، دوره برگزار شده را گام مفید و نیازی لازم دانست که تا به حال نادیده گرفته شده بود.

وی اعتقاد داشت: «اگر بتوان این دوره‌ها را بلندمدت‌تر برگزار کرد در صورت اختصاص پنج جلسه به هر درس می‌توان نتایج بهتری از کلاس‌ها را گرفت و تأثیر آن را در بهبود کار دید. این فرصت محدود تنها توانست شرکت‌کنندگان را حساس و کنجکار به پیگیری منابع کند.» یکی از استادان با اشاره به برخی مشکلات دوره می‌گوید: «برای استاد مشکل بود بدانند کلاس در چه سطحی است توضیحی در این باره داده نشده بود. آخر جلسه یکی آمد و گفت: من حقوق خوانده‌ام. دیگری گفت دیپلم‌ام به این شکل معلوم نبود آیا مباحث ارائه شده در این فرصت محدود برای همگان مفید بوده است یا خیر.»

محمدعلی دهقانی - نویسنده و سردبیر سابق نشریه سبزینه - یکسویه بودن جریان اطلاعاتی در کلاس را یکی از اشکالات آن دانست. وی می‌گوید: «اگر کلاس‌ها به شکل بحث و کارگاهی برگزار می‌شد خیلی از مسایل و مشکلات

ثبت‌نام به عمل آمد. این ۳۳ نفر شامل ۱۱ سردبیر، ۱۱ دبیر سرویس، چهار مدیر داخلی، دو پژوهشگر، دو خبرنگار و سه نفر دیگر، ویراستار، مسئول صفحه کودک روزنامه و کارشناس ارشد ارتباطات بودند. این افراد همگی موفق به دریافت گواهینامه پایان دوره نشدند.

به گفته آقای کاشفی، افرادی که هزینه شرکت در دوره از طریق محل کارشان پرداخت شده بود حضور کم‌رنگ‌تر و غیرفعالی نسبت به دیگران داشتند و بسیاری از آنان موفق به دریافت گواهینامه پایان دوره نشدند.

برای نمونه از ۱۱ نفری که از طرف «خانه روزنامه‌نگاران جوان» معرفی شده بودند فقط پنج نفر دوره را با موفقیت به

مطبوعات کودک و نوجوان که از دیروز در این عرصه وجود داشته است نمایان می‌شد.

وی معتقد است: «وقتی ما از «حقوق» بحث می‌کنیم یک طرف قضیه هم حقوق ما به عنوان روزنامه‌نگار است که متأسفانه در میدان کار نادیده گرفته می‌شود. احساس کردم در این دوره تمایل براین است که مشکلات خیلی مطرح نشود و به نظر می‌رسید استادان از تلخی‌های قضیه طفره می‌رفتند. در صورتی که مسایل حاشیه‌ای کار می‌توانست بسیار تأثیرگذار باشد.»

این در حالی است که زمان بسیار فشرده کلاس‌ها و مباحث سنگین که باید به طور خلاصه بیان می‌شد اجازه ورود هر بحثی را به استاد و کلاس نمی‌داد. اگر چنین امری صورت می‌گرفت دیگر جای تدریس باقی نمی‌ماند و چاره‌ای نبود جز پرداختن به مهمترین مسایل و پرهیز از ورود به مسایل حاشیه‌ای. در همین زمینه یکی از خبرنگاران نشریات کودک و نوجوان می‌گوید: «در مباحثی مثل روانشناسی و جامعه‌شناسی دو استاد مختلف داشتیم در صورتی که می‌شد به جای دو نفر، یک نفر را برگزینند. در آن صورت کلاس و نحوه آموزش از انسجام بیشتری برخوردار بود و مباحث تکراری از سوی آنان عنوان نمی‌شد که هم وقت محدود کلاس را بگیرد و هم دانشجو را خسته کنند.»

سردبیر مجله «گلپانگ» در بیان نکات مثبت این دوره می‌گوید:
«این دوره سرفصل‌های کاری جدیدی به ما داد که در کار مطبوعات مفیدند اما الزاماً به کار نمی‌آیند. بحث نقد، ما را متوجه مشکل جدی نبود نقد حرفه‌ای در حوزه ادبیات کودک و نوجوان کرد.»
معصومه انصاریان می‌افزاید: «یکی از موارد قابل توجه در این دوره، شنیدن استدلال کارشناسان بود که گاهی اوقات گفته‌های یکدیگر را نقض می‌کردند برای مثال مدرسی می‌گفت بزرگترین رسالت

مطبوعات، آموزش و تربیت است و دیگری می‌گفت ما نباید برای تربیت و پند و اندرز دادن نشریه کودک و نوجوان منتشر کنیم.»

جمع‌بندی

مهم‌ترین معضل مطبوعات کودک و نوجوان که از سوی استادان این دوره مورد تأکید قرار گرفت عدم شناخت مخاطب، پیدانکردن شیوه بیان مطلب، سوژه‌یابی ضعیف، تبدیل نشریات به پندنامه و... بود. قریب به اتفاق شرکت‌کنندگان در این دوره، فشرده‌بودن زمان کلاس‌ها را یکی از نقایص آن دانستند و عده‌ای معتقد بودند دوره آموزشی اگر تولید نداشته باشد نتیجه‌بخش نخواهد بود. آنها می‌گفتند با

کودک و نوجوان است که نقشی کلیدی در جذب مخاطب به عهده دارد. مفیدترین مطالب از جهت محتوا اگر با فرم نامناسب ارائه شوند راه به جایی نخواهند برد.

اصول صفحه‌آرایی در نشریات کودک و نوجوان، کاربرد عکس، استفاده از رنگ، قطع مجله و ویژگی‌های بصری آن، همگی از مواردی است که نیاز به آموزشی فشرده در ادامه این دوره دارد. با توجه به اینکه میزان رضامندی از این دوره طیف چهار درجه‌ای (۰ تا ۳)، معادل ۲/۱۷ ارزیابی شده است نمی‌دانیم آیا می‌توان به برگزاری دوره‌ای مشابه امیدوار بود یا خیر؟

رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، نظر معاونت مطبوعاتی وزارت

■ رضایی: سعی کردیم با راه‌اندازی این دوره، اهمیت جنبه حرفه‌ای مطبوعاتی و کار روزنامه‌نگاری کودک و نوجوان را برجسته کنیم.

■ خلیلی‌ها این دوره را بی‌احترامی به خود تلقی کردند و گفتند ما در حد استادی هستیم. چه لزومی دارد آموزش ببینیم؟

■ رئیس مرکز مطالعات: ما اولویت آموزش‌های تخصصی را پذیرفته‌ایم.

این دروس متنوع که در برنامه گنجانده‌اند هرکس به راحتی می‌توانست در طول ترم موضوعی را انتخاب کند و درباره آن مقاله مفیدی ارائه دهد. این مقاله می‌توانست با

علاقه، سطح تحصیلات، تجربه کاری و... هر شرکت‌کننده، در دوره هماهنگ باشد. چند تن از شرکت‌کنندگان نیز در مورد استادان گفتند آنهایی که تجربه کار با بچه‌ها را پشت سر گذاشته بودند به نظر موفق‌تر از دیگران عمل کردند.

در مجموع این دوره توانست با ارائه دروس متنوع، نگاه دست‌اندرکاران مطبوعات کودک و نوجوان را وسعت بخشد و از منظرهای گوناگون به این مقوله بنگرد. به نظر می‌رسد بخشی از این منظر فرم و گرافیک مطبوعاتی ویژه نشریات

فرهنگ و ارشاد اسلامی را مثبت خواند و گفت: «خوشبختانه وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی به امر آموزش توجه دارند و عمده تأکید ما به جهت بازآموزی و افزایش کیفیت نیروهای شاغل در مطبوعات، بر دوره‌های کوتاه‌مدت است. هرچند که از نظر مالی و مکانی نمی‌توانیم وسیع عمل کنیم اما اولویت آموزش‌های تخصصی را پذیرفته‌ایم و در حال بازنگری دوره‌های آموزشی هستیم.»

فریبرز بیات روزنامه‌نگار و کارشناس ارشد علوم اجتماعی معتقد است:

«روزنامه‌نگاری ویژه کودک و نوجوان عرصه جدیدی است که باید چند واحد تخصصی را در دانشگاه به خود اختصاص

دروس ارائه شده در اولین دوره آموزشی مطبوعات کودک و نوجوان

ویراستاری و ساده‌نویسی برای کودکان	مصطفی رحماندوست
روانشناسی کودکان و نوجوانان ایران با توجه به مسائل جوامع در حال توسعه	دکتر حسین اسکندری
تعریف و اهداف جامعه‌پذیری کودکان و نوجوانان	دکتر بیژن زارع
حقوق ارتباطات و قانون مطبوعات کودک در جهان	دکتر رویا متمدن‌زاد
بررسی وضعیت امروز مطبوعات کودک و نوجوان ایران	فریدون عموزاده‌خلیلی
ارتباطات بین‌المللی با تأکید بر سازمان‌های مرتبط با کودکان و نوجوانان	یونس شکرخواه
مبانی زبان‌شناسی	دکتر علی صلح‌جو
قوانین مطبوعاتی در ایران با تأکید بر مطبوعات کودک	دکتر رویا متمدن‌زاد
رسانه‌های نوین ارتباطی	یونس شکرخواه
آینده‌نگری در مطبوعات کودک و نوجوان ایران	فریدون عموزاده‌خلیلی
مبانی نقد ادبیات کودک و نوجوان	مهدی حجوانی
کاربرد روانشناسی در روزنامه‌نگاری برای کودکان و نوجوانان	دکتر علی میرزاییگی
کارگاه عملی درس روانشناسی و مطبوعات کودک و نوجوان	
تحول ارتباطی در کودکان و ارتباط‌گری با ایشان	احمد میرعابدینی
تاریخ مطبوعات ایران	علی اکبر قاضی‌زاده
تاریخ مطبوعات کودک و نوجوان ایران	سیدعلی کشفی‌خوانساری
ارتباطات توسعه	دکتر مهدی محسنیان‌زاد
تاریخ ادبیات کودک و نوجوان ایران	ثریا قزل‌ایاغ
جایگاه ادبیات کودک ایران در جهان و در مقایسه با سایر کشورها	
مسائل جامعه‌شناختی کودکان و نوجوانان ایران	دکتر پرویز پیران
روزنامه‌نگاری توسعه در نشریات کودک و نوجوان	دکتر مهدی محسنیان‌زاد
نقش مطبوعات کودک و نوجوان در آماده‌سازی مخاطبان برای توسعه اجتماعی	دکتر پرویز پیران
مطبوعات کودک و نوجوان در جهان	ناصر یوسفی
حقوق کودک در جهان	شیرین عبادی
حقوق کودک در ایران و نقش مطبوعات کودک و نوجوان	شیرین عبادی

باشد. در این رابطه ما از طراح‌های تحقیقاتی استقبال و حمایت می‌کنیم.»

احمد بورقانی، معاونت مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در مراسم اختتامیه این دوره با ابراز امیدواری از اینکه این دوره بتواند در حوزه مطبوعات، تأثیر خوبی برجای بگذارد گفت: «در همه جای دنیا برای صدور مجوز به متقاضیان انتشار مجلات کودک و نوجوان شرایط سختی برقرار می‌کنند و افرادی که قصد انتشار مجله کودک و نوجوان را دارند باید شرایط خاصی را دارا باشند و سابقه طلاق، بدر رفتاری با کودکان و... در پرونده‌شان موجود نباشد. این قوانین در ایران وجود ندارد و هرکس با ۲۵ سال سن، مدرک لیسانس و در صورت نداشتن سابقه کیفری می‌تواند متقاضی دریافت مجوز نشریه شود. حتی در دسته‌بندی نشریات هم چیزی به اسم نشریات کودک و نوجوان وجود ندارد.»

بورقانی افزود: «با این توصیف کسانی که در حوزه مطبوعات کودک و نوجوان کار می‌کنند اگر آموزش‌های لازم را ببینند و با موضوع آشنا باشند بخشی از این نقص را می‌توانند جبران کنند. معاونت مطبوعاتی با برگزاری چنین دوره‌ای بیشتر به خاطر پرکردن این خلاء بود.»

وی ابراز امیدواری کرد که این دوره‌ها ادامه پیدا کند و از این باب بتوانیم خبرنگاران و نویسندگان کارآمدی در حوزه مطبوعات کودک و نوجوان داشته باشیم که پاسخگوی نیازهای آنان باشند. حال با توجه به نگاه مثبت معاونت مطبوعاتی، و رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها به امر آموزش، و با در نظر گرفتن میزان رضامندی شرکت‌کنندگان از برگزاری دوره آموزشی، این سؤال مطرح است که آیا «آزمون و خطا» موفق بود؟ می‌توان به ادامه آن امید داشت و یا هیچ تضمینی برای ادامه آن وجود ندارد؟ □

به عمل آید می‌توان به طرح مشخصی برای توسعه کمی و کیفی مطبوعات کودک و نوجوان رسید.»

معاون پژوهشی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها گفت:

«از این پس قرار است این مرکز سمینارهای تخصصی برگزار کند. بررسی مشکلات و موانع رشد مطبوعات کودک و نوجوان، نبود روزنامه‌نگار متخصص، لزوم آموزش‌های خاص در این زمینه می‌تواند موضوع یکی از این نشست‌ها

دهد. با ایجاد دوره‌های آموزش کوتاه‌مدت، شکاف موجود بین روزنامه‌نگاری علمی و عملی پر می‌شود و شاهد روند روبه‌رشدی خواهیم بود که بسیار مبارک است.»

وی می‌افزاید: «تا قبل از این مطبوعات کودک فقط شعر و قصه بودند ولی ما امروز دو، سه روزنامه کودک و نوجوان داریم. هرچند که این تعداد متناسب با رشد جمعیت نیست ولی اگر از تلاش‌هایی که صورت می‌گیرد جمع‌بندی